

Kapitolka I.

Jen tak rozjezdově

„Vždyť já tam piji nejméně!“

Poslanec Kott, když byl v Parlamentu České republiky načapán zpit do podstaty a méně natankovaní kolegové to již nestačili utulit. Tehdy byl klukem z ODS, o málo později se stal oporou Grossovy parlamentní většiny.

Je podivuhodné, jaké psí kusy vyvádí a na svět přivádí člověk, když se pokouší vysvětlit, proč žije v takovém neprodejném, protože už skoro vyjedněm krámu, který koneckonců příčinlivě zbudoval, ale i nepokrytě vykrádá a ničí sám (sic!); vymýšlí proto a uvádí do praxe kdejaké prvotní činitele současného stavu nouze od pánubohů přes atomy až po mimozemšťany, čímž věci pochopitelně ještě více zhoršuje, jenom aby nemusel přiznat pravdu sám sobě: za vším hledej s mocnou pravděpodobností chlast!?

Opatrně. Velmi opatrně!

Je příznačné pro současnou maskulinní civilizaci, jak za celým tím komicko-tragickým světem rázně odhalujeme jakožto příčinu cokoli jiného než tuto povážlivou dobrotu. A právě proto raději svalíme vinu tu na baby (cherchez la femme), tu na peníze, tu na politické strany, tu na učitele, tu na kosmické záření, ba i na toho Pánaboha! Ale na pivo, na víno, na kořalenu? Neskutečně hrůzná představa! A že snad budu já tím práskačem?!

(Otřesen možností, jenom možností lehce nastíněnou, musel jsem jednu do sebe kopnout! Ano, nepíše toto zapřísáhlý abstinent; ostatně touto nepočetnou odnoží lidské společnosti se většinou stávají pouze ti ubozí nešťastníci, co mají v háji játra. A potom chodí do přírody! Jiné zavilé nectitele alkoholu, než lékařsky doporučené, prostě neznám. Možná existují, možná, abstinenti přesvědčení o zločinné podstatě alkoholu, ať pro jedince či pro společnost, a proto mu neholdují a brojí proti němu. Vážím si těch lidí, protože to jsou skuteční cizinci v tomto světě, ovšem bezbřehou xenofilií nepocitují, ač zajisté v textu budeme, obávám se, smutně konstatovat, že mají hodně často pravdu.)

Boží vůle, atomy, pampeliška.

Cože?

Jak jsem k této trojce vůbec přišel? Trochu, ale jenom trochu povolila bolest páteře (taky díky i pár štamprlím) a už se hraji na myšlení při chůzi. Vlastně mě napadlo (divím se značně, že jsem si to zapamatoval): za co člověk vlastně může, co přivedl na svět, co stvořil?

Jedna varianta odpovědi je kupodivu dost zajímavá. Nebudu se zabývat dalšími, ale dalo by se s nimi zařadit takřka filosoficky. Ve zkratce: Boží vůli mohl, atomy mohl, ale tu pitomou pampelišku nikoli.

Samozřejmě stvořil i chlast, neboť nikde na světě se ve své podstatě nenachází. Pivo se musí zrobit po velmi uvážlivé a náročné práci, to samé platí o vínu a o pálece ani nemluvě. Je známý přírodní jaderný reaktor kdesi v jižní Africe, ale že by příroda někde, vyjma pohádkových zemí, též to něžně hrůzném výmyslu člověčím, vyráběla kontinuálně v dostatečném množství pivo, víno či kořalku, o tom nevím.

Jak se to přihodilo, o co zakopl homo sapiens první? A jak jej to poznamenalo. Tož o tom, o genesi nejméně blechy v lidském kožichu, o jejím vlivu kladném i nehumorně záporném, o tom zkusíme nalézt nějakou táhlou baladickou píseň.

Přirozeně, nejdříve se musíme popídit po prakořenech a zároveň odmítnou názory, které snad do pozice chlastu kladou jiné tvořivé nebo ničivé elementy, jež se jeví být důležitější a filosoficky příhodnější. Odmítnutí provedeme bez uvedení nějakých důkazů. Musíme doufat, že se vynoří v průběhu naší pouti.

V historii lidského rodu jest spousta míst, o nichž nevíme lautr nic a spoléháme v podstatě na fantazii borců a borek, kteří se historií, archeologií, paleontologií a podobně naivními disciplínami zabývají. A když se k nim přidají osvícení historici náboženství, už to ani není o spoléhání. A čím sveřepěji zabředáme v prostorách času, tím méně jasného materiálu se nám zjevuje.

Těžko přetěžko se hledá v mracích dávna, těžko přetěžko se hledá prvotní člověk v matrjošce bytí. Všechno jenom tušíme. Kdy se vyčlenil z primátů, kdy použil nástroje (prý milión let vyráběl stále stejný pěstní klín, to tedy mozek moc nefachčil), kdy usedl k vlastnoručně vyrobenému ohni, kdy řekl já, ty, my... Jsou stopy lidského bytí z pračasu tak nezřetelné či tak frustrující, že není divu, že s úlevou vzal dvounohý bloud bez boudy paměti a pásky cíle často přečasto raději nápad božského tvoření a stvoření. Tam vše jasné, tam kolébka i cílová odměna. Věříme-li v bibli, hnedle víme, kdo začal chlastat první.

Ale jinak?

Jinak čistá fantazie v jasně nezřetelných chuchvalcích dávných nocí.

Staří bardové pějící dost nepřesvědčivě (ač v truchlivé nadšenosti) o zlatém věku, kdy lidé neznali peníze, politiku a žili v míru a pospolitosti, dělali družně, aby přežili, a moc toho nepotřebovali. Je evidentní, že ještě nedokázali pojmenovat práci, že to slovo v jeho civilizační podobě, totiž makat pro někoho a za málo, neznali, jinak by se těch pár tisíc našich prapředků dávno vybil o navzájem třeba jen o půllitr šťovíku nebo odměrku obilí. A kde pak my?

Tak vzrušující šťastný věk nemohl ovšem dlouho trvat. Dříve nebo později se našli koumáci, kteří v opojném tripu nahlédli šanci nepracovat a vymysleli civilizaci, na jejímž počátku se třpytí myšlenka oblafnutí bratra i souseda, i toho za řekou, nejlépe však všech tří. V touze nepracovat musí být krytí, takže musela vzniknout moc. Moc politická, duchovní i ekonomická. Auri sacra fames, proklatý hlad po zlatě. Od oné doby existuje erudovaně řízený bordel na tomto světě a nevidno jiné cesty, jenom nerudně předpokládáno, že každá pouť někdy a někde končí.

Nás ovšem zajímá, zda prvotním startérem celé té nikam nevedoucí bídy byla muchomůrka červená, nebo alkohol.

Připouštím, že existují i jiné teorie, pokoušející se vysvětlit proč jsme tam, kde jsme, a pracující s jinými startovacími bloky. Aťsi jsou, moje milerka je tolerantní (počítač slovo milerka podtrhl a nabídl slovo milenka, slza po zlatém věku vklouzla za víčko).

Jedny však třeba připustit: sex a hlad. Ovšem ty nebyly člověkem zrobeny, proto pokorně zpátky k tématu.

Přesto: Je-li hlad, krutá věc mému pokolení v tomto vymezeném prostoru, zaplaťpánbůh, neznámá, pak je k jeho zahnání dobré absolutně všechno, co vykazuje nějakou vyživovací hodnotu. A musí to být dostupné, za měsíc už je pozdě. Zjevuje se tak pravděpodobnost, že z tohoto důvodu jsme snědli neandrtálce, tvory mohutné, s mozkovou většinou než měli naši prapředkové. Proč se vehementněji nebránili, těžko říci, ale možná jsme tehdy snědli opravdový pojem lidé, o němž máme mlhavou představu, kterou jsme ovšem nikdy nerealizovali. Nevíme, co to je být člověkem! A všechny ty, co měli jméno lidé v názvu, jsme zrajtovali do mrtva přímo vzorově.

Jistým se též může zdát, že populaci našich prarodičů těžce likvidovalo vše, co rostlo a bylo jedovaté. A je těch šmejdů habaděj, jenom se podívejte do příslušných publikací! Už Plinius Starší před nimi důrazně, ba panicky varoval. Zajisté, ne všichni pojedli muchomůrku zelenou, která prý je jinak chutná a králíci se po ní mohou umlátit, či zdláblí jinou šalebnou potvořinu; proto také, díky osvícené žaludeční nevolnosti, zůstali navzdory gurmánským masakrům někteří, kteří si pamatovali, jakou paseku nadělala ta potvora minulý podzim v tlupě, z níž zůstali sami, a hurónským skřekem varovali pošetilce neznalé následků. Někdy uspěli, jindy přišli pozdě, protože se zdrželi na schůzi jeskynních důvěrníků. Nakonec znalost oněch hub či bobulí zůstala jen u vyvolených, ti běžní se naučili vyhýbat těm nejhorším lesním mordýřům, takže barevné bezbřehé lysohlávky jím zůstalo odepřeno, neboť chytře bylo naznačeno (tajemný pohled vzhůru), že je jedovaté také. A vysmátí šamani mohli začít létat, aby popostrčili civilizaci. Druzí museli zase začít na ně dělat. Další na dělající dohlížet. Ti vybraní šamani koumáckou teorií božských herojů. Od tohoto činu jen přča krůček k zavržení: to je moje!, mechanice státu, rozlehlému a všemračnému náboženskému panteonu či jedinému vševidoucímu oku, politickému pletičaření, burzovním machinacím a k jistotě, že bohatý může vše, ať se děje, co se děje.

Takto nastíněný úsvit lidské civilizace se může zdát být sepulkrálně znevažující a jistě se zachvějí odporem estétové a zarytí ožušlávači pracně zbudované kosti evoluční či stvořitelské, ale ti mně mohou vlézt na záda, více mě znepokojuje fakt, že jsem sám ohrozil teorii chlastu jako startéru světových dějin.

Bohužel, možná bohudík, je to tak, alkohol u počátků civilizace jistojistě nebyl určitě tím jediným základním kamenem, jenž jej zároveň jedním dechem infikoval bacilem okamžité drolivosti. Ale to naprosto nic neznamená, protože se jeho hutný vliv objevil hned na podzim po jarém vynálezu soukromého vlastnictví jako nezaměnitelná nutnost a žádostivý doprovod. Jednak na mnoha místech, kde nezbytně civilizace vznikly, aby uživily mazané šamany a svalnaté náčelníky, muchomůrky červené nebylo, proto vymyšlen obchod, který nedostatku čelil, druhak bylo třeba vynalézt něco omamujícího i ve velkém, jež by následně zarazilo nebo alespoň zpomalilo spektakulózní myšlení poddaných na téma, proč je ten svět tak zmrvený, když ještě včera nebyl.

Vynález chlastu, to byl veliký počin! Zblbl obyčejně podstatně lépe než bible, komunistický manifest nebo tzv. (ne)demokratické ústavy, naprosto jedno co vyjmenovávat, a obohatil svrchovaným požitkem vrchnost.

První civilizace, fungující na principu bohatí a chudí, již alkohol se vším všudy bez debat znají. Vyjma snad severoamerických protocivilizací, kde panovaly hlavně místní drogy (alkohol ala pivo či víno znaly v místních podobách samozřejmě též, upravený kaktus je chlastatelný), ovšem podívejme se (viz možná dále, vydržím-li a pan nakladatel spláší prachy), jak dopadly, když k ním skutečně tvrdý alkohol evropské provenience dorazil ve své imperiálním oblečku.

I píše pan prof. dr. Bedřich Hrozný ve své knize Nejstarší dějiny Přední Asie, Indie a Kréty toto: „Nejstarším nástrojem rolnickým je motyka, jež se nazývá egyptsky mar, sumersky však rovněž mar a akkadsky marru. Původně sumerské slovo toto, jež označovalo brzo motyku, brzo rýč (oba nástroje liší se od sebe jen jiným postavením dřevěné násady ke kovovému ostří!), přešlo pak i do ostatních řečí semitských, ba i do řečí evropských, do řečtiny (marron), latiny (marra), italštiny (marra) a franštiny (marre, mare). Než i pluh, vzniklý z motyky tažené voly a mající v obou zemích tvar velmi podobný, má v sumerštině, akkadštině a egyptštině názvy velmi podobné, jež mohou pocházeti jen z dotyčného názvu sumerského: vizme sumerské apin, epi(n), akkadské epinu, epi a egyptské hebi. Také pivo zve se v obou zemích stejně chíu v akkadštině a cheit v egyptštině, při čemž i způsob vaření piva, kvašení zlomků ječných nebo pšeničných chlebů ve vodě, je v obou zemích totožný. Až do r. 1913 nevědělo se, že staří Sumerové a Babyloňané měli též pivo a zhotovovali je ze sladu. Až do té doby mělo se za to, že kromě vína znali národové tito pouze víno z datlí, zvané babylonsky šikaru. Až v r. 1913

ukázal jsem ve svém díle o obilí ve staré Babylonii (Das Getreide im alten Babylonien, 1913, str. 140 nsl.), že již od dob nejstarších Sumero - Babyloňané znali pivo i slad a že tento nápoj byl u nich velice rozšířen. Objevil jsem totiž v chrámových inventářích z 25. a 24. stol. před Kr. prastaré recepty pro fabrikaci různých druhů piv. Je zajímavé, že Babyloňané znali též „pivo husté“, „pivo černé“ a „pivo červené“. Tyto recepty jsou nejstaršími recepty pivními, jež existují. I velký pivní džbán sládků akkadských a egyptských má jméno totožné, v akkadštině namzítu, v egyptštině namšet.“

Inu, těžko říci, co člověk vynalezl k svému mámení dřív. Zda to bylo víno nebo pivo? Myslím, že nejspíš víno. Ale to je pouze můj odhadový a egoistický náhled. Staré báje to raději nijak neřeší, a co se vynálezce týče, uvádějí zpravidla bohy. Někdy s patřičnou věroučnou vervou, jindy s rutinně pokrčenými rameny. Nezbyvá nám než se s tímto vysvětlením spokojit.

Kapitolka II.

„(Prezident Brazílie) Luiz Inácio Lula da Silva nikdy neskrýval svoji náklonnost ke skleničce piva, panáku whisky, nebo ještě lépe - sklence cachacy, silné brazilské kořalky z cukrové třtiny, ale někteří z jeho krajanů si začali klást otázku, zda prezidentova záliba v silných nápojích neovlivňuje jeho činnost v úřadě.“ To napsal Larry Rohter, New York Times, - a byl za tato slova svižně, a řekl bych poprávu, vyhnán z Brazílie.

„Pokud bychom se měli vydat po cestě špatných způsobů, mohl bych zase já říci, co je opilé na americké zahraniční politice.“ Řekl Arthur Vigilio, brazilský senátor, i bylo mu domorodým lidem zatleskáno. Jsou prostě státy, kde lidé nevěří, že jejich prezident je šetřílek, který než by si rozsvítil, raději spadne do bazénu. Vypuštěného. Vědí a není jim tajeno, že byl ožralý, a i proto ho nenávidí, nebo mají rádi. A americká politika? Buď pijí málo, nebo moc. Spíše: Ameriku už bolí játra!

(Citáty, tučně vyvedené, z květnového tisku roku 2004.)

Jo, jo, to se dějí věci ve světě. Ale bez obav, u nás se také žije vesele.

Těžko říci, co se popíjelo a jakým tempem, zdali mírno či stylem v angličtině zvaným tipping (tipple, nemírně pít, opíjet se, chlastat) a v češtině vyjádřeno synonymickými termíny nasávání, nalévání, tankování, žunkání, sosání a chlastání, třeba na „padesátce“ bujarého pomocníka komunistického senátora Doubravy, pořádané za zvuku prezidentských fanfár na ctnostné půdě Senátu ČR.

Nebo jak komentovat začátek pracovního dne v klubu jedné ze současných (červen 2004) koaličních stran, jejíž mocný šéf vyráží do náročného politického boje až po řádném kotlíku whisky, a to není jisto, zda třikrát a dost a raději ve větším než malém množství. Nejspíš pětkrát a v bohubilém. Bohužel název zbožného klubu i jméno rázně lokajického „lídra“ nemohu odtajnit kvůli pracovní pozici informátora, nezaměstnaných je i tak dost. Mluvit otevřeně o společenské únavě toho či onoho partajního šéfa si může dovolit pouze ministerský předseda (toho období), ovšem musí počítat s tím, že mu to bude spočítáno, když s tím nepočítá, protože neumí ani počítat. Politicky. Ba ani jako prvňák, ale zrovna tak dopadne a ročník si zopakuje.

To o Topolánkovi, nynějším šéfovi ODS „s kulama“, Bartošovi, dalšímu nelesklém prototypu omakaného táhla na splachovači školství, i když ho, krajana, nakonec souptáci spláchni také, a Pithartovi, skvostném bylo, nebylo, budelo, psaly i jedny moravské lokální noviny, když hořce komentovaly jejich neomšele kladný vztah k alkoholu, bujně vyjevený na „Hornáckých slavnostech“ roku 2003 ve Velké nad Veličkou. O rok později to předseda ODS vylepšil sborovým zpěvem. Aspoň někdo si bude zpívat, až se zase ODS dostane k moci. Než zaretušíje vlastnostranně zbudovaný bordel okolo (třeba) topných olejů, jaj, hodně chlastu proteče dějinami. Ovšem buďme rozumní: zlaté voči, občané, vše důvěryhodně rozkradeno, navíc vše v oběhu, zapomeňte! Tedy, platíte a jásejte!

A našlo by se zajisté přehojně skotačivého i na ostatních spolutvůrcích naší šťastné současnosti. Odlil by se otisk špuntu skoro na každém. Na šumném prezidentovi banky i nevzhledném bezdomovci.

Aby bylo rozuměno, pro mne za mne, ať chlastají, dokud játra dovolí, autor těchto řádků si pléskne rád také. Ale ke své cti musí připomenout, že nemá na triku rozlumpacené (nejméně) dva státní rozpočty (ministr financí Sobotka vecl nedávno, že pořízení šťastného kapitalismu stálo 600 miliard korun, kde ovšem další revolučně velkorysá zlodějna požehnaná shora), 10 % nezaměstnaných, vymírání národa, blití na vzdělání a ubohost penzí! Má, žel, na krku důsledky rozhodnutí oněch zmíněných a jako nedaleký důchodce i červené světýlko odstřelovačské pušky na hrudi. Opravdu nesouhlasím, ožralý neožralý, s vládním programem, v jehož preambuli undergroundově vévodí surově střízlivá věta, vydumaná v těžkém opilství, však už s kocovinou v duši: Kdo neumí v šedesáti, není Čech!

Jsem Moravan, shodou okolností mluvící česky, jak kdysi melancholicky konstatoval kolega Komenský, a k tomu navíc Moravský Slovák, přetěžké historické nečitelno nejspíš vyprodukované až zbytečně často zavrhaným Rakousko-Uherskem a tureckými spanilými jízdami (chtěli kluci přece také do Evropy už tehdy!).